

UDRŽATELNÝ ROZVOJ
A
EKOLOGICKÉ POĽNOHOSPODÁRSTVO
V ŽIVOČÍŠNEJ VÝROBE

História – Súčasnosc' – Perspektíva

HISTÓRIA ALTERNATÍVNYCH (UDRŽATEĽNÝCH & ORGANICKÝCH) SPÔSOBOV HOSPODÁRENIA

- Počiatok 20. storočia - biologicko-dynamické poľnohospodárstvo (Rakúsko), organicko biologické poľnohospodárstvo (Švajčiarsko), celostné koncepcie (Anglicko)
- 40 roky – Francúzsko, Holandsko, USA, Japonsko
- Od konca 60-tych rokov sú stále silnie záujem o ochranu prírody
- **1972 - Medzinárodná organizácia hnutí ekologického poľnohospodárstva (International Federation of Organic Agriculture Movements (IFOAM))**
- Od 80-rokov rastie dopyt po „čistých potravinách“, silnie záujem spotrebiteľa o podmienkach výroby potravín, životných podmienkach HZ, zákony o ekologickom poľnohospodárstve
- 90 roky – stredná a východná Európa

CIELE ALTERNATÍVNYCH (UDRŽATEĽNÝCH & ORGANICKÝCH) SPÔSOBOV HOSPODÁRENIA:

- Vytváranie pracovných príležitostí, diverzifikácia príjmov, sociálny zmier
- Potravinová bezpečnosť.
- Produkcia potravín vysokej kvality

- Zachovanie prírodných zdrojov a ochrana životného prostredia.
- Zachovanie prirodzených ekosystémov, udržanie regeneračného potenciálu prírody
- Zabrániť znečisťovaniu povrchovej a podzemnej vody, pôdy a ovzdušia
- Účinnejšie využívať energiu, znížiť závislosť na neobnoviteľných zdrojoch

- Zabrániť degradácii pôdy a udržanie jej úrodnosti
- Vysoký stupeň biodiverzity poľnohospodárskych plodín a plemien HZ
- Zlepšenie chovateľského prostredia HZ a zvýšenie úrovne welfare (pohody)

PROSTRIEDKY K DOSIAHNUTIU CIEĽOV UDRŽATEĽNÝCH SPÔSOBOV HOSPODÁRENIA & EKOLOGICKEJ VÝROBY

- ❖ Zdravé využitie pôdy, vody a vzduchu a taktiež minimalizovanie všetkých foriem znečistenia, ktoré môže vyplynúť z poľnohospodárskej praxe
- ❖ Využívanie rastlinných a živočíšnych zvyškov ako faktorov minimalizácie využívania neobnoviteľných zdrojov
- ❖ Zvyšovanie biologickej pôdnej aktivity.
- ❖ Využívanie obnoviteľných zdrojov energie v lokálnych systémoch
- ❖ Diverzifikácia genetických zdrojov, rozširovanie biodiverzity v celom systéme.
- ❖ Obohacovanie chovateľského prostredia
- ❖ Tvorba šetrných technológií chovu
- ❖ Využívanie prirodzených chovateľských postupov
- ❖ Zameranie všetkých fáz procesu výroby a spracovania potravín na zachovanie ich organickej integrity a vitálnych kvalít.
- ❖ Zavádzanie prechodných období s ohľadom na históriu využívania pôdy, špecifiká pestovaných druhov rastlín a chovaných druhov hospodárskych zvierat

Trvalo udržateľný rozvoj

jún 1992 Konferencia OSN o životnom prostredí a rozvoji (UNCED) v Rio de Janeiro) - pre svoj význam, zameranie na globálne problémy a rekordnú účasť hláv štátov sa nazýva tiež Summitom Zeme. Prijatá Deklarácia o životnom prostredí a rozvoji (Rio deklarácia) obsahuje 27 zásad TUR, rozsiahla Agenda 21 predstavuje návod, ako ich uvádzať do života.

Trvalo udržateľný rozvoj je cielený proces zmien v správaní ľudskej spoločnosti k sebe samej a k svojmu okoliu smerujúci k zvyšovaniu súčasného i budúceho potenciálu uspokojovania potrieb ľudí i ostatných bytostí s ohľadom na možnosti krajiny a jej zdrojov.

TUR v SR

V právnom systéme SR je pojem TUR definovaný v Zákone o životnom prostredí č.17/1992 Zb.

§ 6 Trvalo udržateľný rozvoj

Trvalo udržateľný rozvoj spoločnosti je taký rozvoj, ktorý súčasným i budúcim generáciám zachováva možnosť uspokojovať ich základné životné potreby a pritom neznižuje rozmanitosť prírody a zachováva prirodzené funkcie ekosystémov.

Pojem trvalo udržateľný rozvoj sa objavuje od roku 2002 aj v ďalších zákonoch, týkajúcich sa ochrany prírody a krajiny, hospodárenia v lesoch, regionálneho rozvoja a stavebníctva, cestovného ruchu, ochrany ovzdušia, poľovníctve a ďalších.

TUR v SR

TUR

Indikátory:

1. Sociálne – 18
2. Environmentálne - 19
3. Ekonomické - 14
4. Inštitucionálne – 6

Spolu 57

TUR v poľnohospodárstve

Indikátory

Oblasť environmentálna

Téma: Krajina

Podtéma: Poľnohospodárstvo

Indikátory: Plocha ornej pôdy a trvalých kultúr

Používanie umelých hnojív

Používanie pesticídov

TUR v SR – pôdohospodárstvo

Hlavné cesty a prostriedky na dosiahnutie stanoveného cieľa:

- reštrukturalizácia a oživenie pôdohospodárstva - využívanie produkčnej schopnosti prírodných zdrojov za súčasného rešpektovania environmentálnych podmienok na základe komplexnej pôdohospodárskej politiky
- vypracovanie systému ocenenia mimoprodukčných funkcií prírodných zdrojov a jeho zapracovanie do pôdohospodárskej politiky
- strategické zachovanie potravinovej bezpečnosti - ochrana produkčného potenciálu pôd a genetického potenciálu kultúrnych rastlín
- ukončenie procesu usporiadania vlastníckych vzťahov k pôde a pozemkových úprav
- realizácia účinných opatrení na podporu alternatívneho (organického) poľnohospodárstva
- podporovanie zachovania tradičných foriem pôdohospodárstva na vidieku

TUR V SR – PÔDOHOSPODÁRSTVO

1. Marginálne oblasti: znížiť výmeru ornej pôdy v prospech trvalých trávnych porastov, stimulovať chov prežúvavcov a zvyšovať podiel organického hospodárenia s obmedzenými vstupmi chémie
2. Úrodné roviny: produkcia mlieka od dojných plemien, chov monogastrov (ošípané a hydina)

TUR V Slovenskej republike

- Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja SR, schválená uznesením vlády SR č. 978/2001
- Akčný plán trvalo udržateľného rozvoja v SR na roky 2005 – 2010, schválený uznesením vlády SR č. 574/2005
- V programovom období 2007 – 2013 právny rámec TUR určoval Národný strategický referenčný rámec Slovenskej republiky na roky 2007 – 2013

V programovom období 2014 – 2020 úlohy vlády v oblasti UR definujú:

1. Systém implementácie Horizontálneho princípu Udržateľný rozvoj na roky 2014 – 2020
2. Národný program reforiem Slovenskej republiky 2015

HORIZONTÁLNA PRIORITA TRVALO UDRŽATEĽNÝ ROZVOJ 2014 – 2020

Hlavný cieľ:

zabezpečenie **environmentálnej, sociálnej a ekonomickej udržateľnosti rastu**, s osobitným dôrazom na ochranu a zlepšenie životného prostredia pri zohľadnení zásady „znečisťovateľ platí“.

Spoločné strategické ciele EU

1. Miera zamestnanosti obyvateľov vo veku 20 – 64 rokov by sa mala zvýšiť na minimálne 75 %, vrátane väčšieho zapojenia žien, starších pracovníkov a lepšieho začlenenia migrantov medzi pracovnú silu (SR: 72 %).
2. Výskum a vývoj - investície 3 % HDP (SR: 1%, od roku 2013 zvýšenie na 1,2%).
3. Zmena klímy a energetika: Znížiť emisie skleníkových plynov najmenej o 20 % v porovnaní s úrovňami z r. 1990 alebo o 30 % za priaznivých podmienok, zvýšiť podiel obnoviteľných zdrojov energie na konečnej spotrebe energie na 20 % a zvýšiť energetickú efektívnosť minimálne o 20 % (SR: emisie okrem ETS max. + 13 % voči r. 2005, OZE 14 % , úspora 11 % konečnej spotreby energie voči priemeru rokov 2001- 2005).
4. Vzdelanie: znížiť mieru predčasného ukončenia školskej dochádzky na 10 % a zároveň zvýšiť podiel obyvateľov vo veku 30 - 34 rokov s ukončeným vysokoškolským vzdelaním na min 40 % (SR: 6 % miera predčasného ukončenia a 40 % vysokoškolsky vzdelaných).
5. Chudoba a sociálna inklúzia: Podiel Európanov žijúcich pod hranicou chudoby v jednotlivých krajinách by sa mal znížiť o 25%, čím by sa viac ako 20 miliónov ľudí dostalo z rizika chudoby a vylúčenia (SR: 170 tisíc ľudí, resp. dosiahnuť podiel max.17,2 % obyvateľov v riziku).

HORIZONTÁLNA PRIORITA TRVALO UDRŽATEĽNÝ ROZVOJ 2014 – 2020

Špecifické ciele

1. Posilnenie environmentálneho aspektu rozvoja

- podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch
- podpora prispôsobovania sa zmenám klímy, predchádzanie a riadenie rizika
- ochrana životného prostredia a podpora efektívneho využívania zdrojov
- podpora udržateľnej dopravy a odstraňovanie prekážok v kľúčových sieťových infraštruktúrach

2. Posilnenie ekonomického aspektu rozvoja

- posilnenie výskumu, technologického rozvoja a inovácií
- zlepšenie prístupu k informáciám a komunikačným technológiám a zlepšenie ich využívania a kvality
- zvýšenie konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov
- investovanie do vzdelávania, zručností a celoživotného vzdelávania
- posilnenie inštitucionálnych kapacít a efektivity verejnej správy

3. Posilnenie sociálneho aspektu rozvoja

- podpora zamestnanosti a mobility pracovnej sily
- podpora sociálneho začlenenia a boj proti chudobe.

AGENDA 2030 PRE UDRŽATEĽNÝ ROZVOJ ORGANIZÁCIE SPOJENÝCH NÁRODOV

- Program trvalo udržateľného rozvoja do roku 2030 „Transformujeme náš svet“ bol prijatý na samite OSN o udržateľnom rozvoji (New York, 25. – 27. septembra 2015). Obsahuje súbor globálnych cieľov trvalo udržateľného rozvoja, ktoré nahradili miléniové rozvojové ciele s účinnosťou od 1. januára 2016.
- Kľúčovými princípmi Agendy 2030 sú transformácia, integrácia a univerzálnosť.
- Program 2030 reaguje na globálne výzvy tým, že sa komplexným spôsobom zaoberá odstraňovaním chudoby a hospodárskym, sociálnym a environmentálnym rozmerom trvalo udržateľného rozvoja. 17 nových cieľov trvalo udržateľného rozvoja a 169 súvisiacich úloh sa vzťahuje na kľúčové oblasti, ako sú chudoba, ľudské práva, potravinová bezpečnosť, zdravie, udržateľná spotreba a výroba, rast, zamestnanosť, infraštruktúra, udržateľné hospodárenie s prírodnými zdrojmi, oceány, zmena klímy a rodová rovnosť.

17 cieľov – 167 čiastkových cieľov – 247 indikátorov

Odkazy

Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development

Reakcia EÚ na program trvalo udržateľného rozvoja do roku 2030 – udržateľná budúcnosť Európy

AGENDA 2030 PRE UDRŽATEĽNÝ ROZVOJ – SLOVENSKO 17 CIEĽOV

CIEĽ 1: Ukončiť chudobu všade a vo všetkých jej formách.

CIEĽ 2: Ukončiť hlad, dosiahnuť potravinovú bezpečnosť a lepšiu výživu a podporovať udržateľné poľnohospodárstvo.

CIEĽ 3: Zabezpečiť zdravý život a podporovať blahobyt pre všetkých a v každom veku.

CIEĽ 4: Zabezpečiť inkluzívne, spravodlivé a kvalitné vzdelávanie a podporovať celoživotné vzdelávacie príležitosti pre všetkých.

CIEĽ 5: Dosiahnuť rodovú rovnosť a posilniť postavenie všetkých žien a dievčat.

CIEĽ 6: Zabezpečiť dostupnosť a udržateľný manažment vody a sanitárnych opatrení pre všetkých.

Odkazy

Štatistický úrad SR Agenda 2030 <https://agenda2030.statistics.sk/Agenda2030/>

Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republik
Agenda 2030 pre udržateľný rozvoj <https://www.mirri.gov.sk/sekcie/investicie/agenda-2030/index.html/>

AGENDA 2030 PRE UDRŽATEĽNÝ ROZVOJ – SLOVENSKO 17 CIEĽOV

- CIEĽ 7: Zabezpečiť prístup k cenovo dostupným, spoľahlivým a udržateľným moderným zdrojom energie pre všetkých.
- CIEĽ 8: Podporovať trvalý, inkluzívny a udržateľný ekonomický rast, plnú a produktívnu zamestnanosť a riadnu prácu pre všetkých.
- CIEĽ 9: Vybudovať pevnú infraštruktúru, podporovať inkluzívnu a udržateľnú industrializáciu a posilniť inovácie.
- CIEĽ 10: Znížiť rozdiely v rámci krajín a medzi krajinami.
- CIEĽ 11: Premeniť mestá a ľudské obydliá na inkluzívne, bezpečné, odolné a udržateľné.
- CIEĽ 12: Zabezpečiť udržateľnú spotrebu a výrobné schémy.

17 CIEĽOV – AGENDA 2030 PRE UDRŽATEĽNÝ ROZVOJ – SLOVENSKO 17 CIEĽOV

CIEĽ 13: Podniknúť bezodkladné opatrenia na boj proti klimatickým zmenám a ich dôsledkom.

CIEĽ 14: Zachovať a udržateľne využívať oceány, moria a zdroje mora na udržateľný rozvoj.

CIEĽ 15: Chrániť, obnovovať a podporovať udržateľné využívanie pozemných ekosystémov, udržateľne riadiť lesné hospodárstvo, bojovať proti znehodnocovaniu pôdy a zastaviť stratu biodiverzity.

CIEĽ 16: Podporovať mierovú inkluzívnu spoločnosť v prospech udržateľného rozvoja. Poskytnúť prístup k spravodlivosti pre všetkých a budovať efektívne, transparentné a inkluzívne inštitúcie na všetkých úrovniach.

CIEĽ 17: Posilniť prostriedky implementácie a revitalizácie globálneho partnerstva pre udržateľný rozvoj.

Slovenská republika
a ciele udržateľného rozvoja
AGENDY 2030

ŠTATISTICKÝ
ÚRAD
SLOVENSKEJ
REPUBLIKY

AGENDA 2030 PRE UDRŽATEĽNÝ ROZVOJ – SLOVENSKO

Cieľ 2: Ukončiť hlad, dosiahnuť potravinovú bezpečnosť a lepšiu výživu a podporovať udržateľné poľnohospodárstvo.

Indikátorom v oblasti ukončenia hladu a dosiahnutia potravinovej bezpečnosti je hrubá bilancia živín, ktorá súvisí s poľnohospodárskou udržateľnosťou a poukazuje na skutočnosť, že v oblastiach s intenzívnou produkciou mäsa sa v pôde vyskytuje zvýšený podiel dusíka, čo má za následok znečistenie podzemných vôd.

Ďalším indikátorom je výmera oblasti s ekologickým poľnohospodárstvom. Je zároveň ukazovateľom ochrany prírodných zdrojov a biodiverzity.

Intenzívna produkcia mäsa, ktorá je vyjadrená indikátorom hustoty hospodárskych zvierat, je spojená s radom negatívnych vplyvov na životné prostredie, ktoré oslabujú udržateľné poľnohospodárstvo. Vysoká hustota hospodárskych zvierat je spojená s vysokými emisiami skleníkových plynov, prebytkom živín a eutrofizácie, šírením mikrobov rezistentných voči antibiotikám, a je aj spojená s otázkami vhodných životných podmienok zvierat.

AGENDA 2030 PRE UDRŽATEĽNÝ ROZVOJ – SLOVENSKO

Cieľ 15: Chrániť, obnovovať a podporovať udržateľné využívanie ekosystémov, udržateľne riadiť lesné hospodárstvo, bojovať proti znehodnocovaniu pôdy a zastaviť stratu biodiverzity.

Kapitola prezentuje dva ukazovatele, pomocou ktorých môžeme posúdiť stav a pokrok Slovenskej republiky v oblasti ekosystémov a premeny krajiny. Prvým je index dostatočnosti podľa Smernice o biotopoch, ktorá je hlavným nástrojom EÚ na zachovanie suchozemských, vodných a nevtáčích druhov. Index dostatočnosti vyjadruje, do akej miery bola Smernica o biotopoch realizovaná v jednotlivých členských štátoch z hľadiska pokrytia rôznych biotopov a druhov v rámci ich ochrany.

Druhým ukazovateľom je podiel umelej krajinnej pokrývky, ktorý poukazuje na percento zastavaných plôch a umelých nezastavaných plôch. Premena poľnohospodárskej pôdy, lesov a ďalšej krajiny na umelú krajinnú pokrývku je hlavnou príčinou straty a rozpadu biotopov.

Cieľ 1.5: Zabezpečiť efektívny a udržateľný manažment prírodných zdrojov

1. Zabezpečiť ochranu, obnovu a zvelaďovanie prírodných zdrojov vrátane zabezpečenia stability a zdravia ekosystémov a ich služieb a premietnutie adaptačných a mitigačných opatrení na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy do všetkých rezortných strategických dokumentov a dokumentov rozvoja obcí a regiónov ako nadradený verejný záujem (napr. v plánovaní dopravy, v energetike, územnom plánovaní, vodnom hospodárstve, pôdohospodárstve, lesníctve, udržateľnom cestovnom ruchu, v celkovej starostlivosti o krajinu a iné).
3. Definovať znižovanie emisií skleníkových plynov a znečisťujúcich látok do životného prostredia a zamedzenie degradácie strategických prírodných zdrojov (voda, lesy a pôda) ako verejný záujem.
4. Znížiť množstvá emisií vypúšťaných do ovzdušia do roku 2030 oproti roku 2005: SO₂ o 82 %, NO_x o 50 %, NMVOC o 32 %, NH₃ o 30 % a PM_{2,5} o 49 % realizáciou adekvátnych environmentálnych opatrení v rámci všetkých zdrojov znečisťovania (priemysel, energetika, doprava, poľnohospodárstvo, vykurovanie domácností) a zabezpečiť adekvátne monitorovanie znečisťujúcich látok v ovzduší podporené vznikom nových monitorovacích staníc kvality ovzdušia.

Cieľ 1.5: Zabezpečiť efektívny a udržateľný manažment prírodných zdrojov

6. Zvýšiť podiel organických hnojív, ktoré pochádzajú zo spracovania triedeného biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu (BRKO) a ich aplikáciu v poľnohospodárstve.
7. Znížiť acidifikáciu poľnohospodárskych pôd melioračným vápnením alebo podporiť základné agrochemické a agrotechnické opatrenia na celkové zlepšenie pôdných kvalitatívnych parametrov s cieľom lepšieho využívania živín z hnojív.
9. Znížiť úroveň znečistenia povrchových vôd prioritnými a prioritne nebezpečnými látkami a úroveň znečistenia podzemných vôd nebezpečnými a ostatnými znečisťujúcimi látkami, 21 najmä dusíkatými a pesticídnymi látkami tak, aby do roku 2027 bol dosiahnutý dobrý stav/potenciál vo všetkých vodných útvaroch.
12. Zvýšiť podiel súvislých porastov nelesnej stromovej a krovinej vegetácie v mestách a znížiť zábery nezastavanej plochy na minimálne o 50 % do roku 2030 v porovnaní s rokom 2019, a vytvoriť aspoň na 10 % poľnohospodárskej plochy krajinné prvky s vysokým stupňom diverzity.

Cieľ 1.5: Zabezpečiť efektívny a udržateľný manažment prírodných zdrojov

13. Zvýšiť plochy pôdy s ekologickou poľnohospodárskou výrobou na úroveň 16 %, čo predstavuje ambiciózny nárast oproti terajšiemu dlhodobému stavu (10 %), a tak sa priblížiť k ambíciám stanoveným v stratégiách EÚ.
14. Podporiť využívanie environmentálne vhodných technológií a techniky v poľnohospodárstve a lesnom hospodárstve.
18. Zvýšiť a podporiť mieru kaskádového využitia dreva, podporovať recykláciu výrobkov z dreva a lepšie využívať odpadovú biomasu v poľnohospodárskej a lesnej výrobe na výrobu energií.
19. Nastaviť národný strategický plán Spoločnej poľnohospodárskej politiky (SPP) tak, aby dopĺňal stratégiu rozvoja Slovenska do roku 2030 a zároveň prispieval k napĺňaniu všeobecne stanovených cieľov Slovenska.

STRATEGICKÝ NÁVRH EÚ SPP NA ROKY 2023 - 2027

STRATEGICKÝ NÁVRH EÚ SPP NA ROKY 2023 - 2027

1. Podpora malých a stredne veľkých rodinných fariem, ktoré sú centrom poľnohospodárskeho spôsobu života v EÚ, ako aj podporu mladých poľnohospodárov na vstup do profesie.

Férové rozdelenie a lepšie zacielenie podpory:

- zníženie a stropovanie priamych platieb poľnohospodárom na úrovni 60000 € na podnik (pri zohľadnení zamestnanosti /mzdy a odvody),
- štáty EÚ musia zabezpečiť vyššie platby na hektár pre malé a stredné podniky,
- min. 2% sumy priamych platieb alokovaných pre krajinu bude rezervovaných pre mladých poľnohospodárov, pre ktorých môže byť poskytnutý zvýšený "zakladajúci príspevok" v sume do 100 000 €,
- štáty EÚ musia zabezpečiť, aby podporu poberali iba reálni poľnohospodári.

STRATEGICKÝ NÁVRH EÚ SPP NA ROKY 2023 - 2027

2. Garantovanie vyššej ambície environmentálnych a klimatických opatrení a podporu poľnohospodárov, ktorý splnia vyššie štandardy životného prostredia a udržateľnosti.

- nové povinnosti pre poľnohospodárov: zachovanie pôd bohatých na uhlík prostredníctvom ochrany mokradí alebo rašelinísk; povinný nástroj na riadenie živín, zameraný na zlepšenie kvality vôd, redukciu úrovni amoniaku a oxidov dusíka; striedanie plodín namiesto diverzifikácie plodín
- eco-schémy zriadené krajinami EÚ, s cieľom podpory a motivovania poľnohospodárov dodržiavať poľnohospodárske postupy priaznivé pre klímu a životné prostredie, nad rámec ich povinných požiadaviek

STRATEGICKÝ NÁVRH EÚ SPP NA ROKY 2023 - 2027

3. Podpora rozvoja pulzujúcich vidieckych komunít a pomoc poľnohospodárom pri plnení očakávaní verejnosti v oblasti kvality potravín a zdravia.
- podpora nových generácií poľnohospodárov pri vstupe do profesie, ako mentoring mladých farmárov tými skúsenejšími, zlepšenie prenosu znalostí z generácie na budúcu generáciu alebo vytvorenie nástupníckych plánov,
 - podpora krajín EÚ aby robili viac na národnej úrovni, napr. prostredníctvom flexibilnejších pravidiel zdaňovania a dedenia, na zlepšenie prístupu mladých farmárov k pôde,
 - náročnejšie požiadavky na poľnohospodárov, aby plnili očakávania verejnosti na potraviny a zdravie, ako užšie prepojenie finančnej podpory na plnenie pravidiel pre zníženie používania pesticídov, pre zníženie používania antibiotík a pod.

SPOLOČNÁ POĽNOHOSPODÁRSKA POLITIKA 2023 – 2027

Všeobecné ciele SPP 2023-2027

- a) Podporovať inteligentný, konkurencieschopný, odolný a diverzifikovaný poľnohospodársky sektor, ktorý zaručuje dlhodobú potravinovú bezpečnosť;
- b) Podporovať a posilňovať ochranu životného prostredia vrátane biodiverzity a opatrenia v oblasti klímy a prispieť k dosahovaniu environmentálnych a klimatických cieľov Únie
- c) Posilniť sociálno-ekonomickú štruktúru vidieckych oblastí

SPOLOČNÁ POĽNOHOSPODÁRSKA POLITIKA 2023 – 2027

Špecifické ciele SPP 2023-2027

- Podporiť hospodársky udržateľný poľnohospodársky príjem a odolnosť poľnohospodárskeho sektora na celom území Únie s cieľom zvýšiť dlhodobú potravinovú bezpečnosť a poľnohospodársku rozmanitosť, ako aj zabezpečiť hospodársku udržateľnosť poľnohospodárskej výroby v Únii;
- Posilniť trhovú orientáciu a zvýšiť konkurencie schopnosť poľnohospodárskych podnikov, a to zkrátkodobého aj dlhodobého hľadiska, vrátane intenzívnejšieho zamerania sa na výskum, technológie a digitalizáciu;
- Zlepšiť postavenie poľnohospodárov v hodnotovom reťazci;
- Prispieť k zmierňovaniu zmeny klímy a adaptácii na ňu, a to aj znižovaním emisií skleníkových plynov a zvyšovaním sekvestrácie uhlíka, ako aj podporovať udržateľnú energiu;
- Podporiť udržateľný rozvoj a efektívny manažment prírodných zdrojov, ako sú voda, pôda a vzduch, a to aj znížením závislosti od chemických látok;
- Prispieť k zastaveniu a zvráteniu straty biodiverzity, zlepšiť ekosystémové služby a zachovať biotopy a krajinné oblasti,
- Získavať a udržať mladých poľnohospodárov a nových poľnohospodárov, uľahčiť udržateľný rozvoj podnikania na vidieku;
- Podporiť zamestnanosť, rast, rodovú rovnosť vrátane účasti žien v poľnohospodárstve, sociálne začlenenie a miestny rozvoj vo vidiecky choblastiach vrátane obehového biohospodárstva a udržateľného lesného hospodárstva;
- Zlepšiť reakciu poľnohospodárstva Únie na požiadavky spoločnosti týkajúce sa potravín a zdravia vrátane požiadaviek na kvalitné, bezpečné a výživné potraviny vyrobené udržateľným spôsobom, znížiť plytvanie potravinami, ako aj zlepšiť dobré životné podmienky zvierat a bojovať proti antimikrobiálnej rezistencii.

SPP SR NA ROKY 2023 - 2027

Spoločná poľnohospodárska politika 2023-2027

<https://www.mpsr.sk/spolocna-polnohospodarska-politika-2023-2027/462>

Strategický plán SPP SR 2023 – 2027

<https://www.mpsr.sk/rozvoj-vidieka-a-priame-platby-rybne-hospodarstvo/dokumenty/47-43-1504>

TUR v poľnohospodárstve

Základnou úlohou poľnohospodárstva (akejkoľvek formy) je zabezpečiť potraviny pre obyvateľov a suroviny pre výrobu tovarov.

Spôsoby zabezpečovania tejto úlohy sa oproti minulosti významne zmenili - sú ovplyvňované najmä novými modelmi výroby, distribúcie, marketingu a spotreby (využívanie genetických postupov pri výrobe potravín, globalizácia poľnohospodárskeho trhu, zavádzanie spoločných poľnohospodárskych politík a pod.)

Ekonomické a environmentálne problémy poľnohospodárstva vyžadujú zmenu prístupov a metód, ktoré zabezpečia jeho udržateľný rozvoj.

TUR v poľnohospodárstve

Udržateľné poľnohospodárske a potravinárske systémy

ekonomicky životaschopné, uspokojujú potreby spoločnosti, pričom súčasne zachovávajú a zlepšujú prírodné zdroje a kvalitu prostredia pre budúce generácie.

Kritéria dané základnými dokumentmi UR

Ekologické poľnohospodárstvo

Ekologická výroba predstavuje **komplexný systém manažmentu poľnohospodárskych fariem a výroby potravín**, ktorý je kombináciou tých najlepších environmentálnych postupov, vysokej úrovne biodiverzity, ochrany prírodných zdrojov, uplatňovania prísnych noriem v oblasti pohody zvierat a výrobných metód v súlade s preferenciou určitých spotrebiteľov pre produkty vyrábané pomocou prírodných látok a procesov.

Spôsob ekologickej výroby takto zohráva dvojitú spoločenskú úlohu, keď na jednej strane zabezpečuje konkrétny trh reagujúci na dopyt spotrebiteľa po ekologických produktoch a na strane druhej dodáva verejnosti tovary prispievajúce k ochrane životného prostredia a k pohode zvierat, ako aj k rozvoju vidieka.

Ekologické poľnohospodárstvo - EU

Spoločné EÚ pravidlá pre ekologickú výrobu boli prijaté v roku 1991 – rastliná výroba (živočíšna neskôr)

Nariadenie Rady (EHS) č. 2092/91 o ekologickej výrobe poľnohospodárskych výrobkov a príslušných označeniach poľnohospodárskych výrobkov a potravín

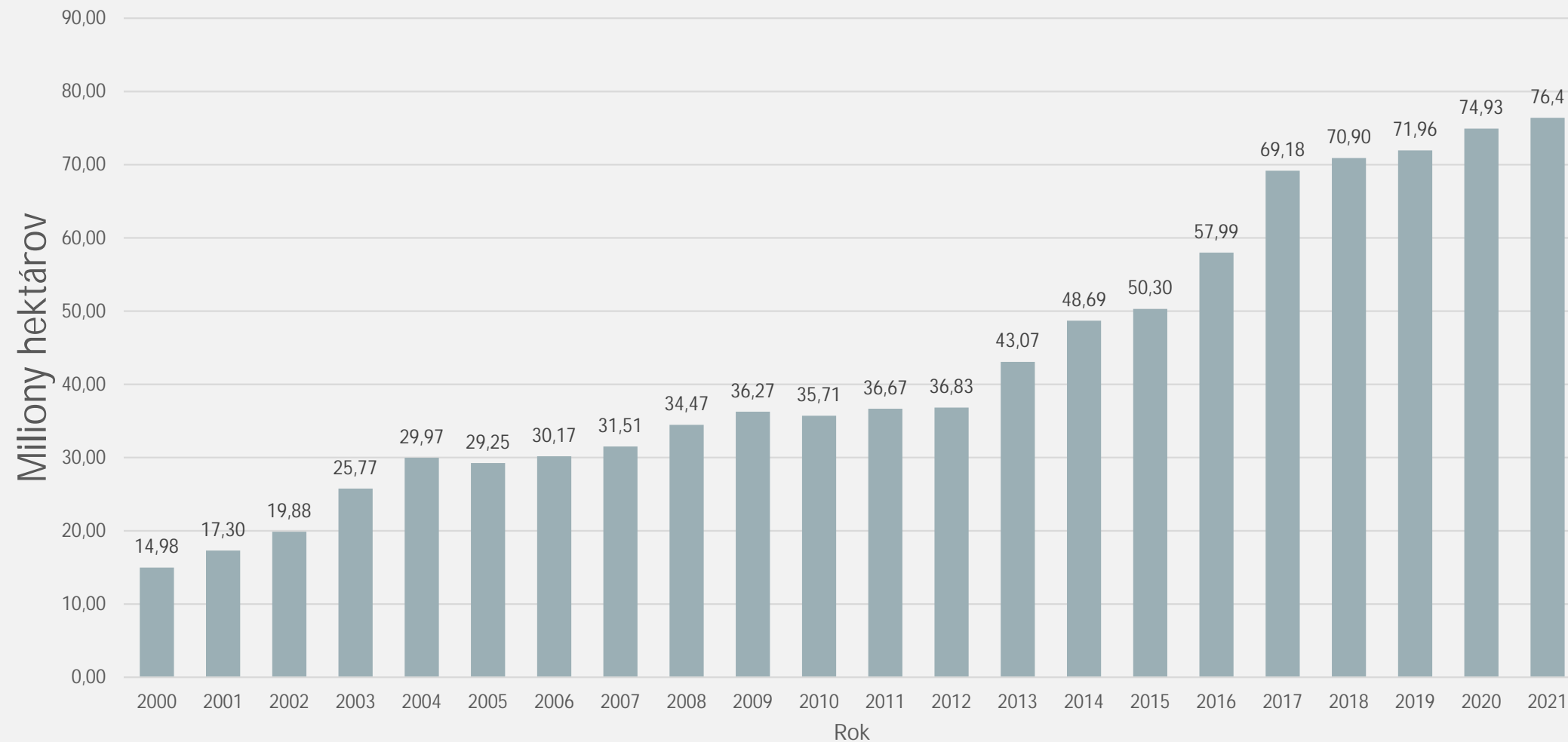
Nariadenie Rady (EHS) č. 848/2018 o ekologickej výrobe a označovaní ekologických produktov

Vykonávacie nariadenie komisie 464/2020 - pravidlá uplatňovania nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 848/2018.

Platné od 1. 1. 2022.

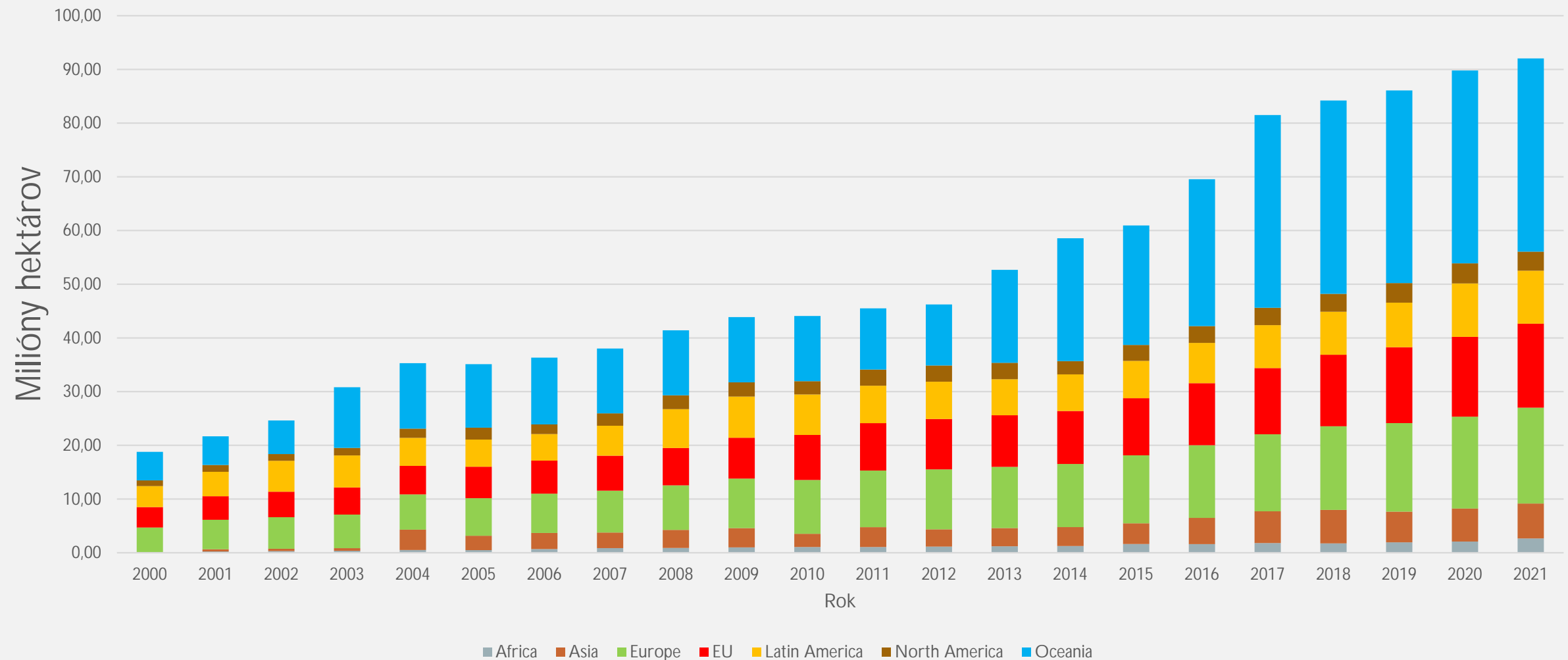
Ekologické poľnohospodárstvo

Rozloha ekologicky obrábanej poľnohospodárskej pôdy, svet.

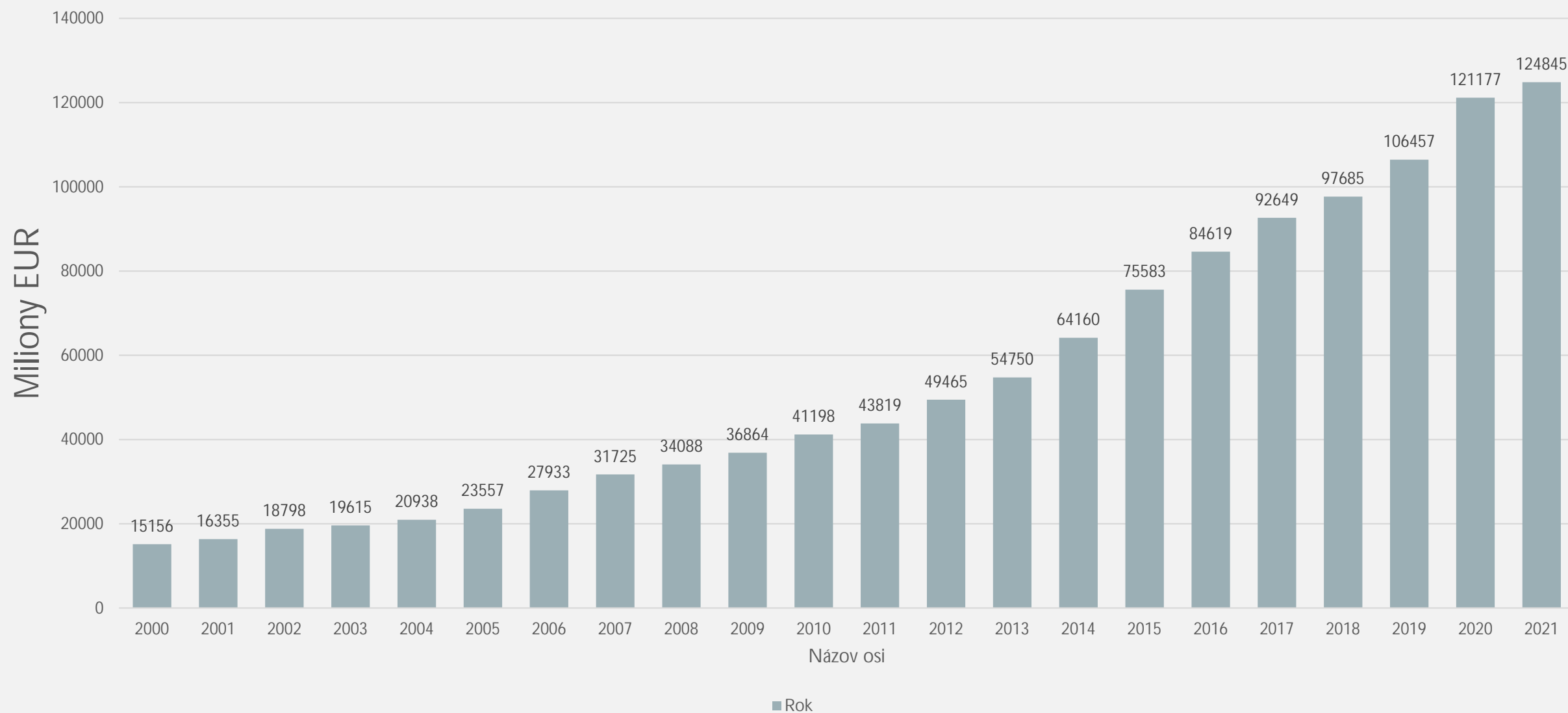
Ekologické poľnohospodárstvo

Rozloha poľnohospodárskej pôdy, regióny.

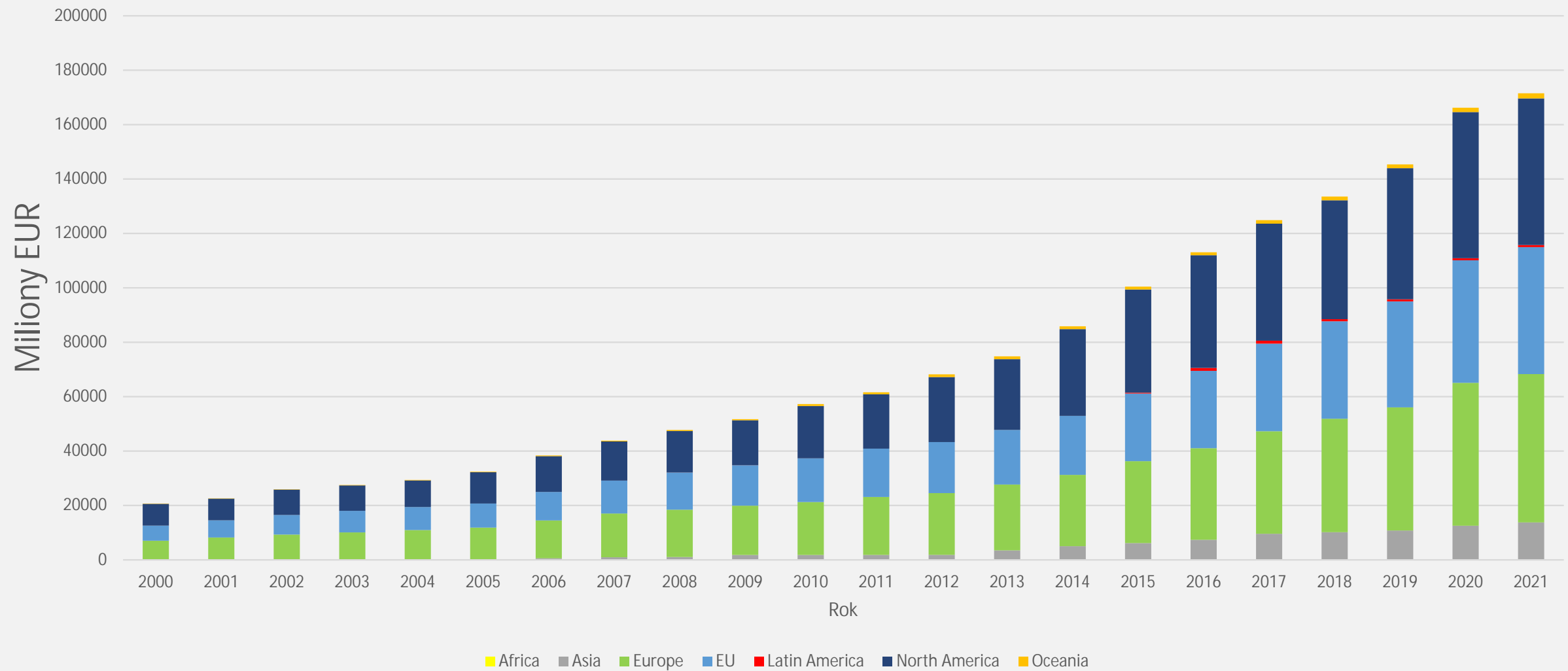
Ekologické poľnohospodárstvo

Maloobchodný predaj, svet.

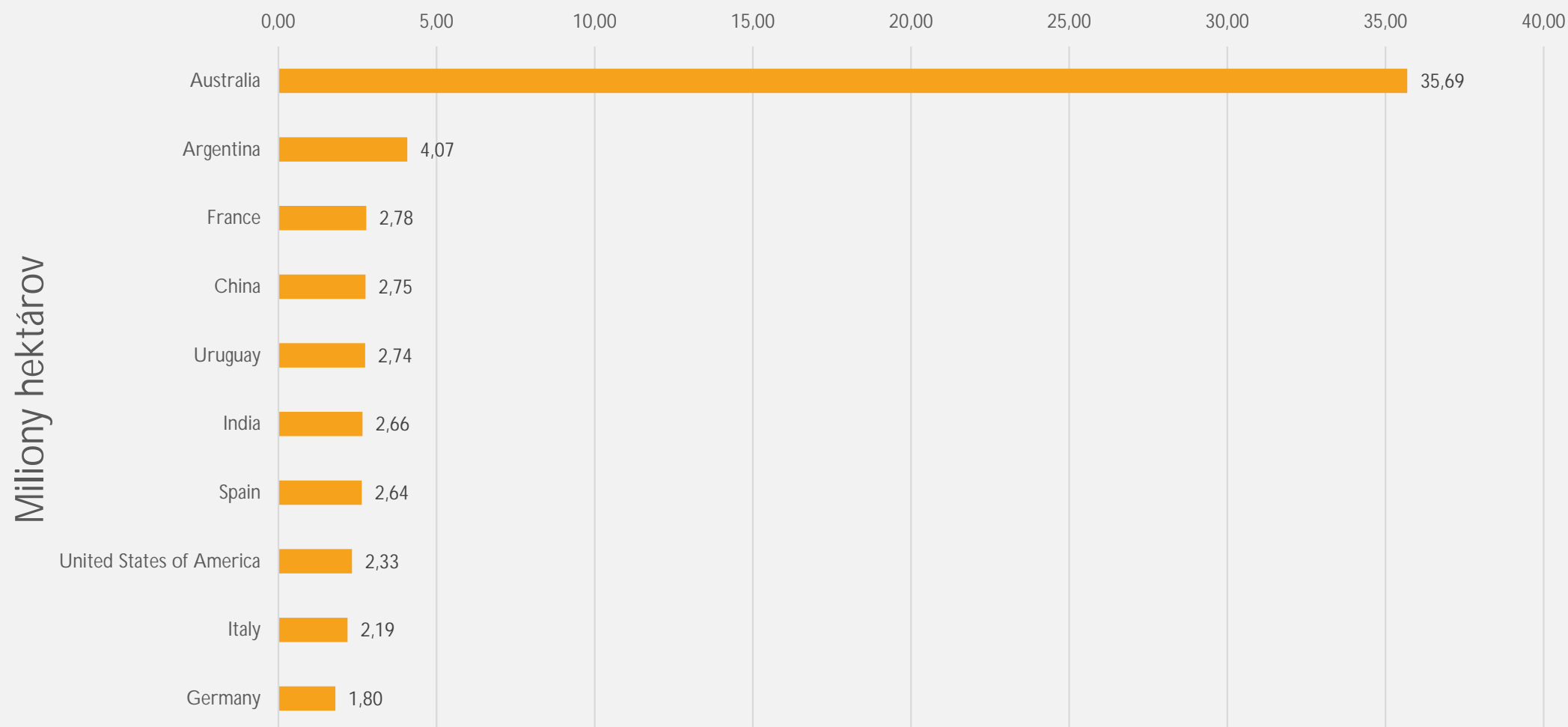
Ekologické poľnohospodárstvo

Maloobchodný predaj, regióny.

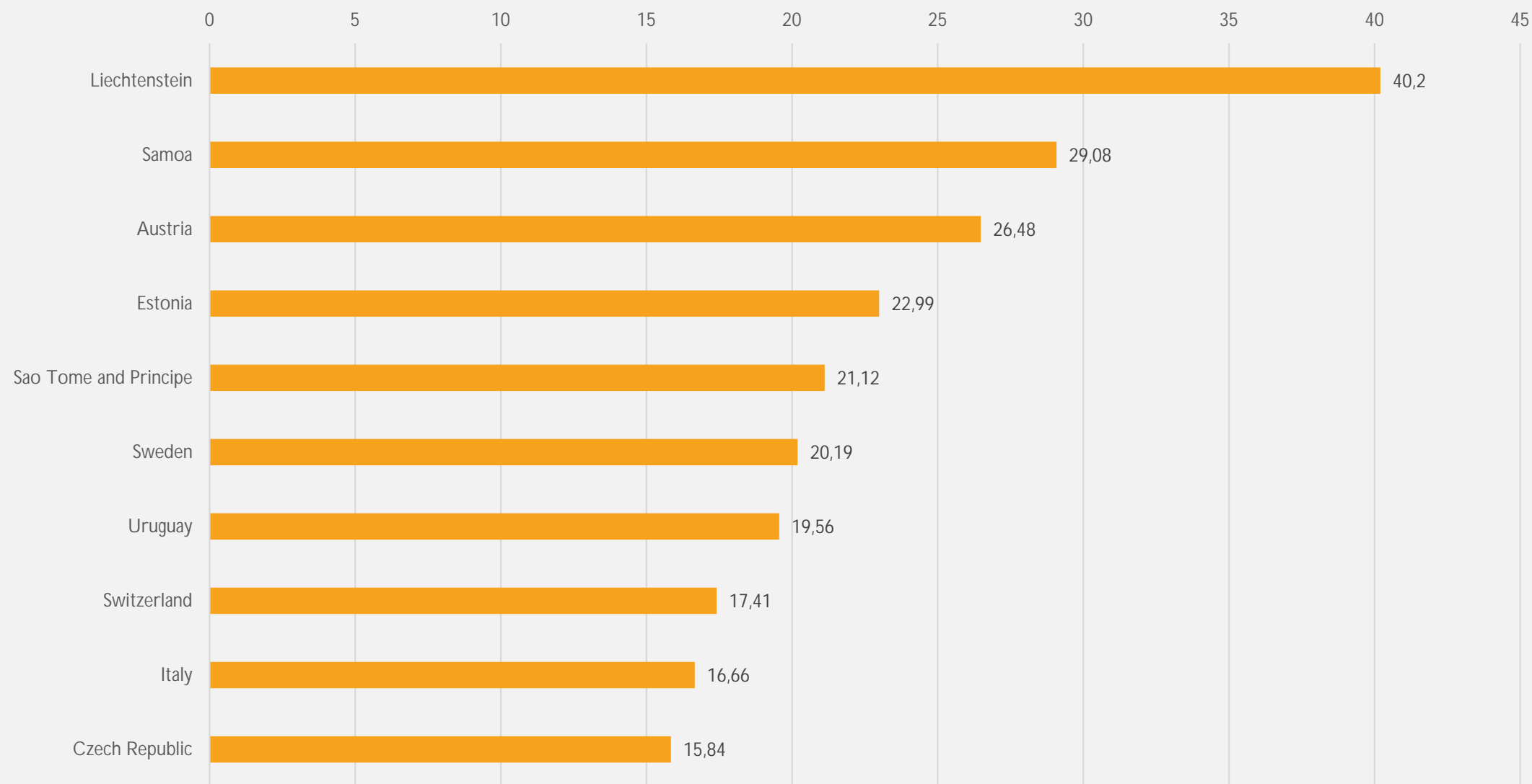
Ekologické poľnohospodárstvo

Rozloha ekologicky obrábanej poľnohospodárskej pôdy, krajiny, 2021 [mil. ha]

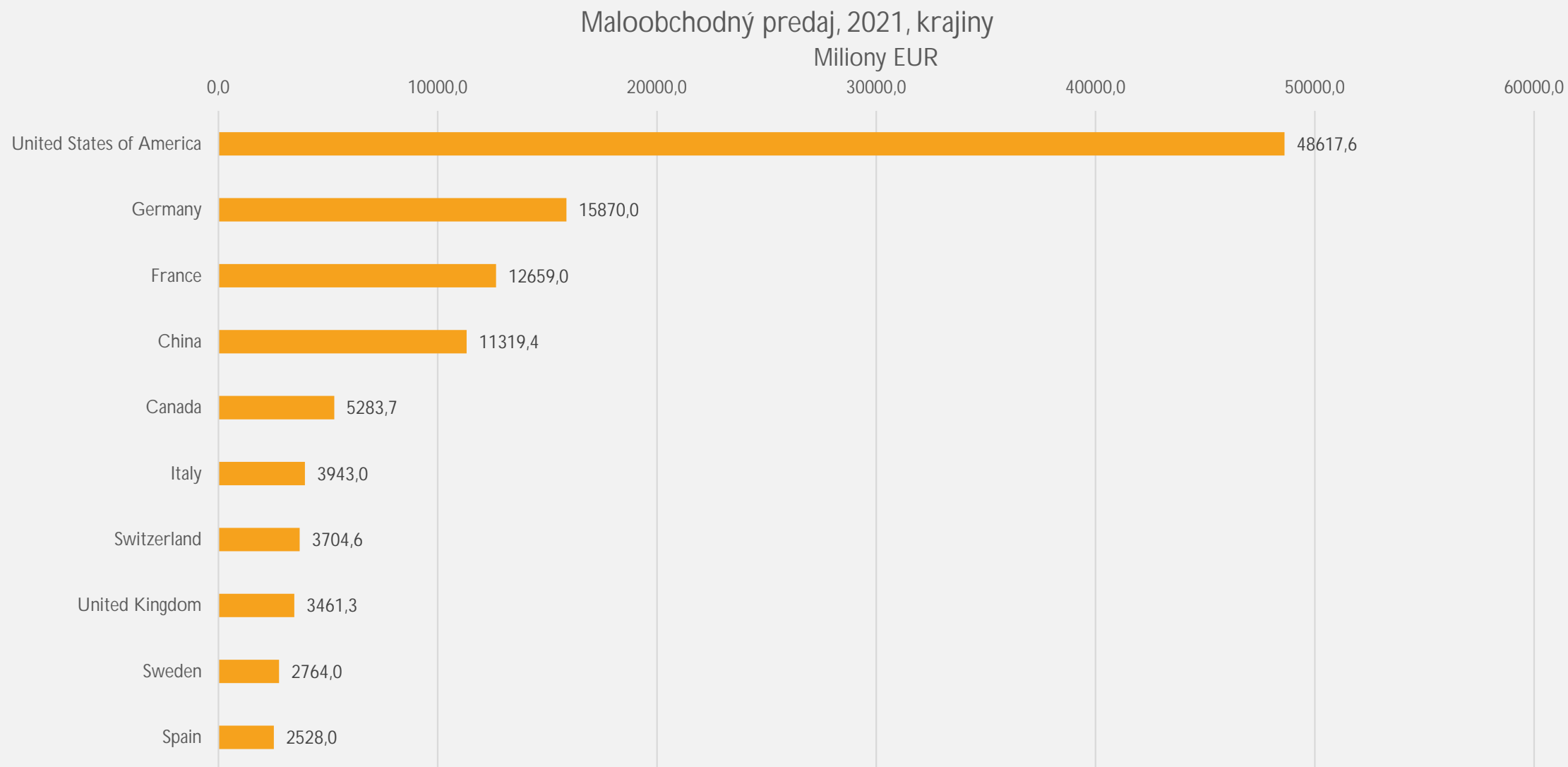
Ekologické poľnohospodárstvo

Podiel ekologicky obrábanej pôdy, 2021, [%].

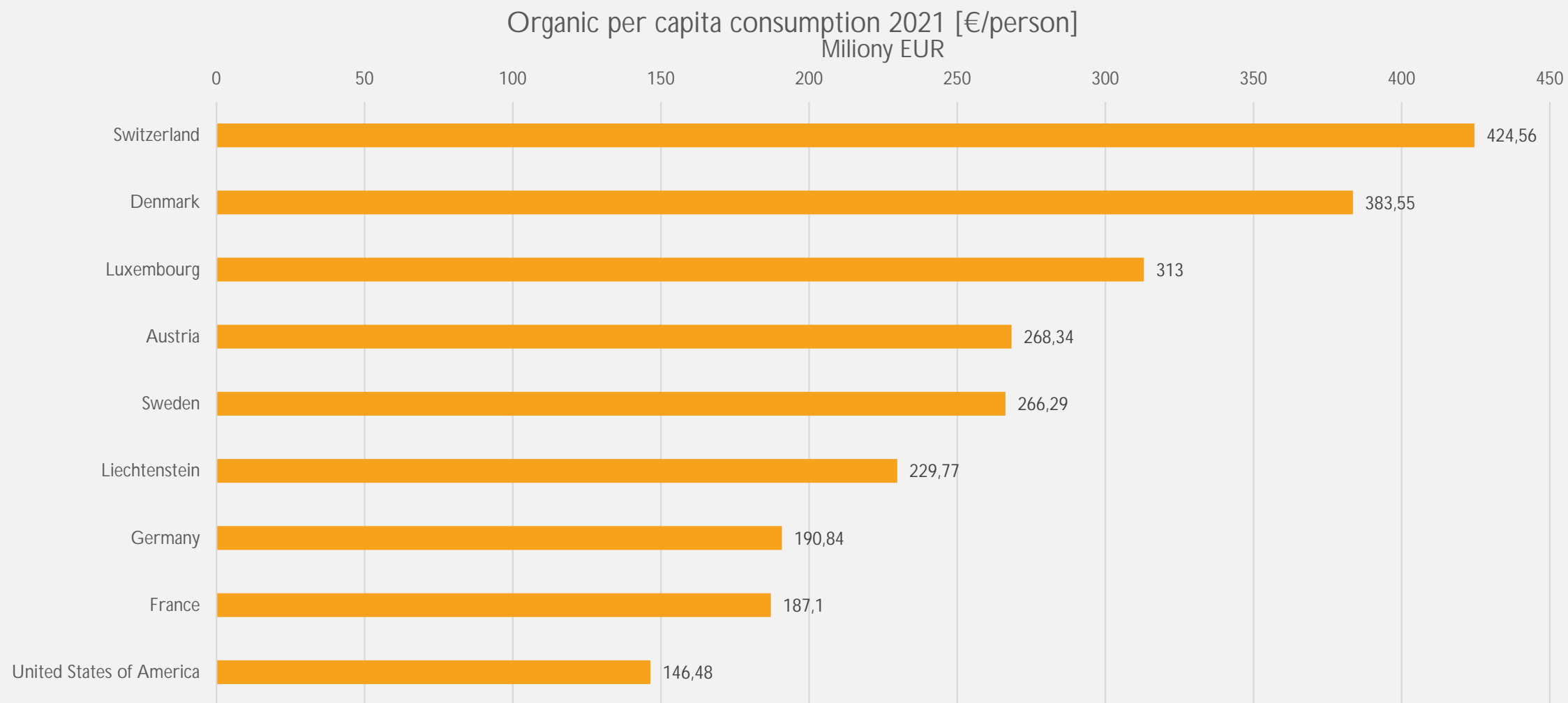

Zdroj údajov FiBL Statistics, <https://statistics.fibl.org>

Ekologické poľnohospodárstvo

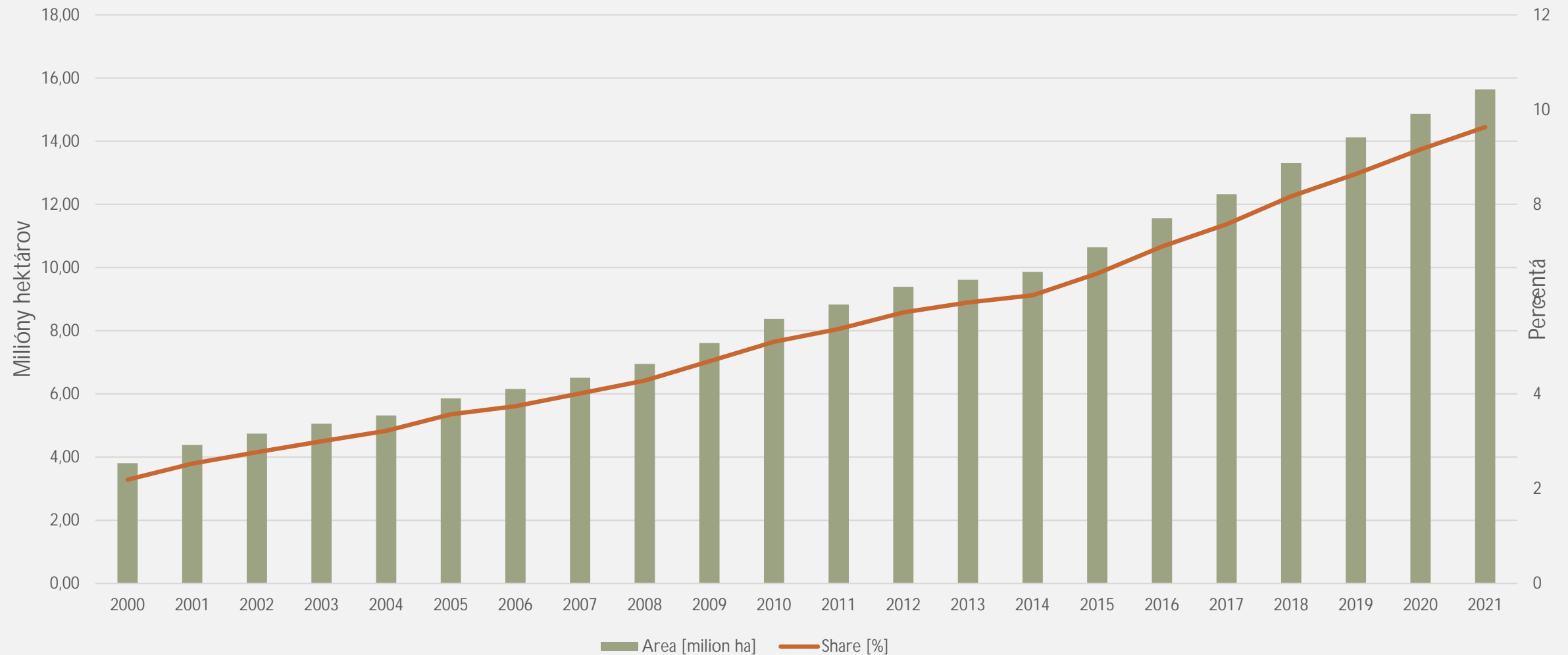

Ekologické poľnohospodárstvo

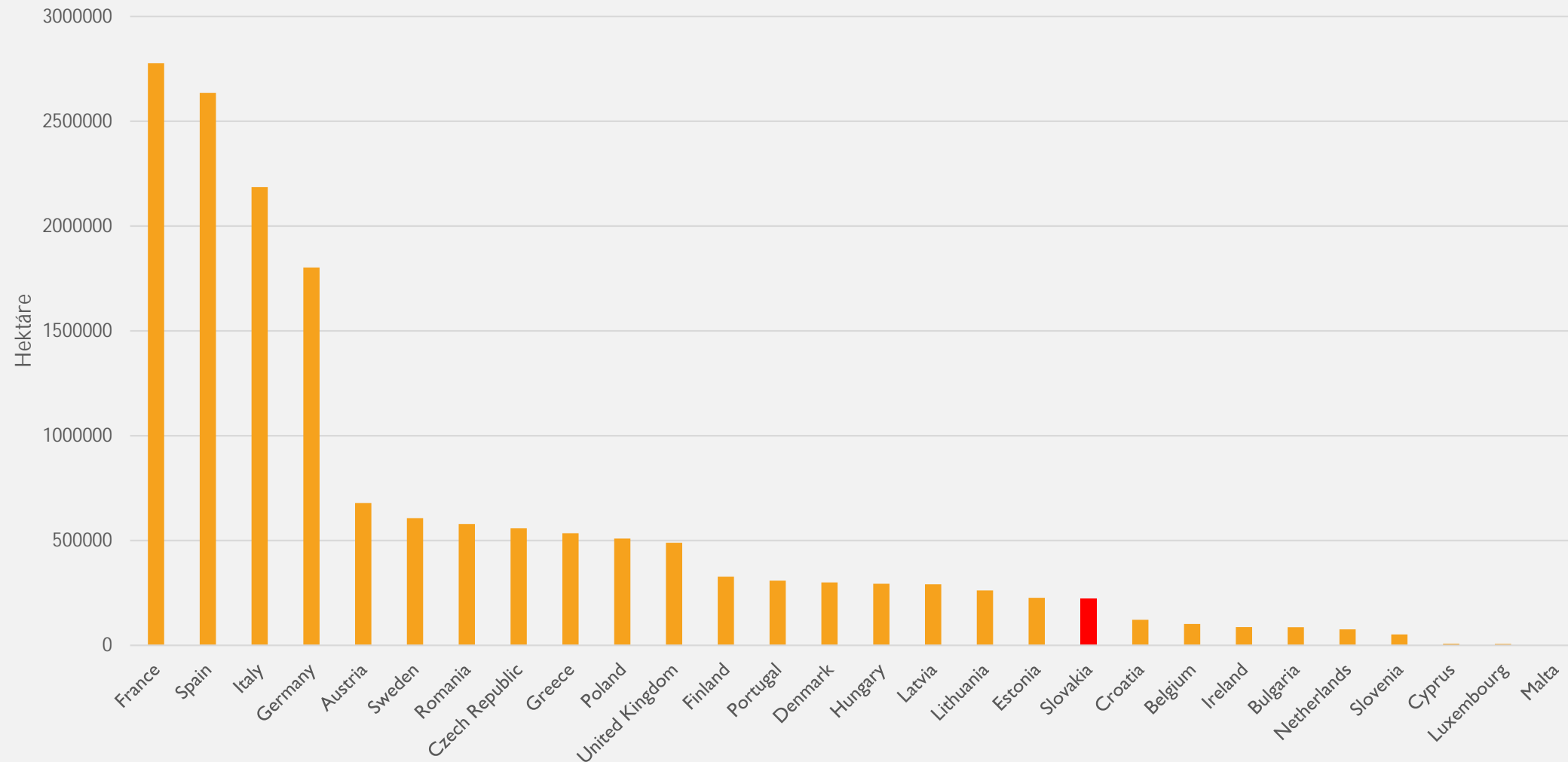
Ekologické poľnohospodárstvo - EU

Rozloha a podiel ekologicky obrábanej poľnohospodárskej pôdy EU

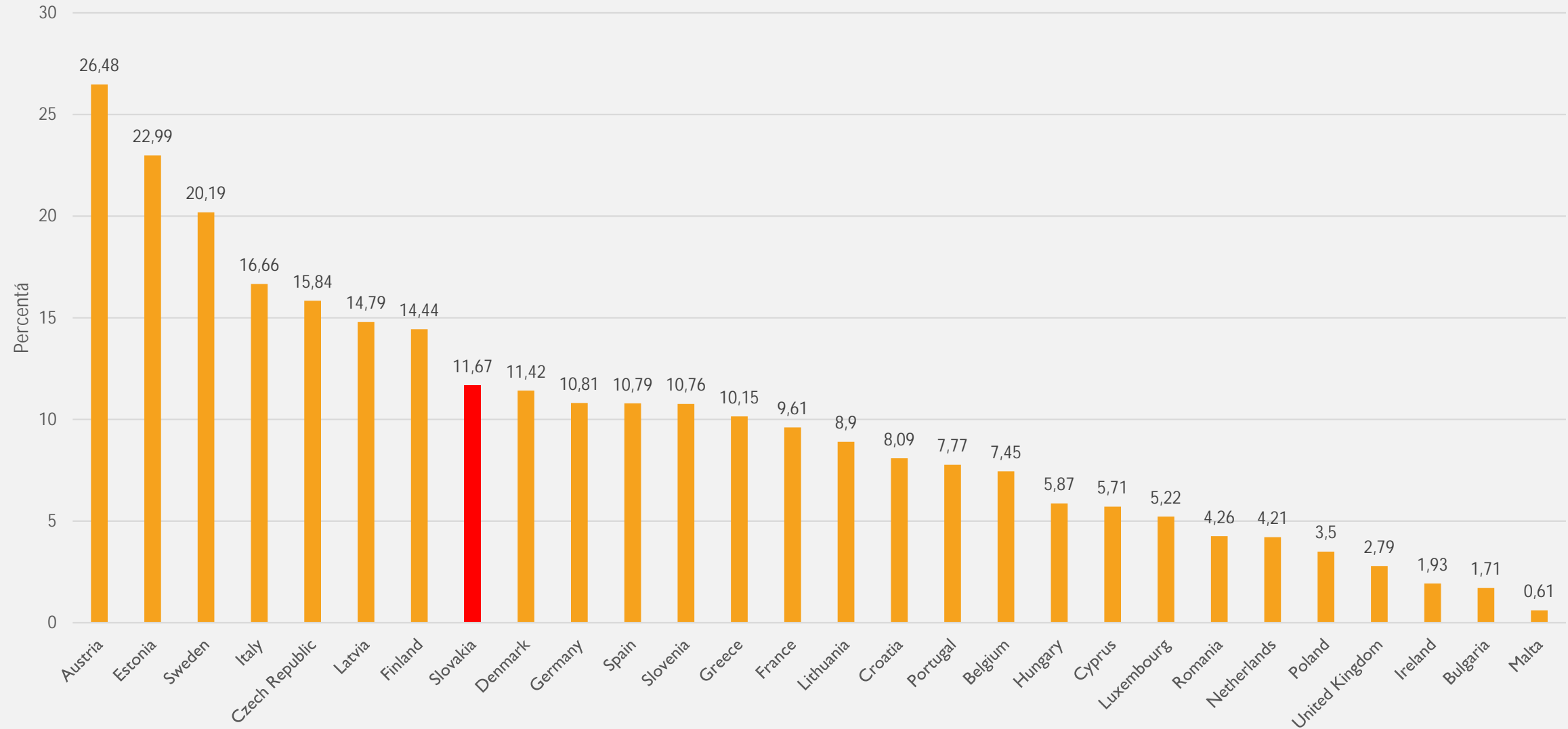
Ekologické poľnohospodárstvo - EU

Rozloha ekologicky obrábanej poľnohospodárskej pôdy, krajiny EU, 2021.

Ekologické poľnohospodárstvo - EU

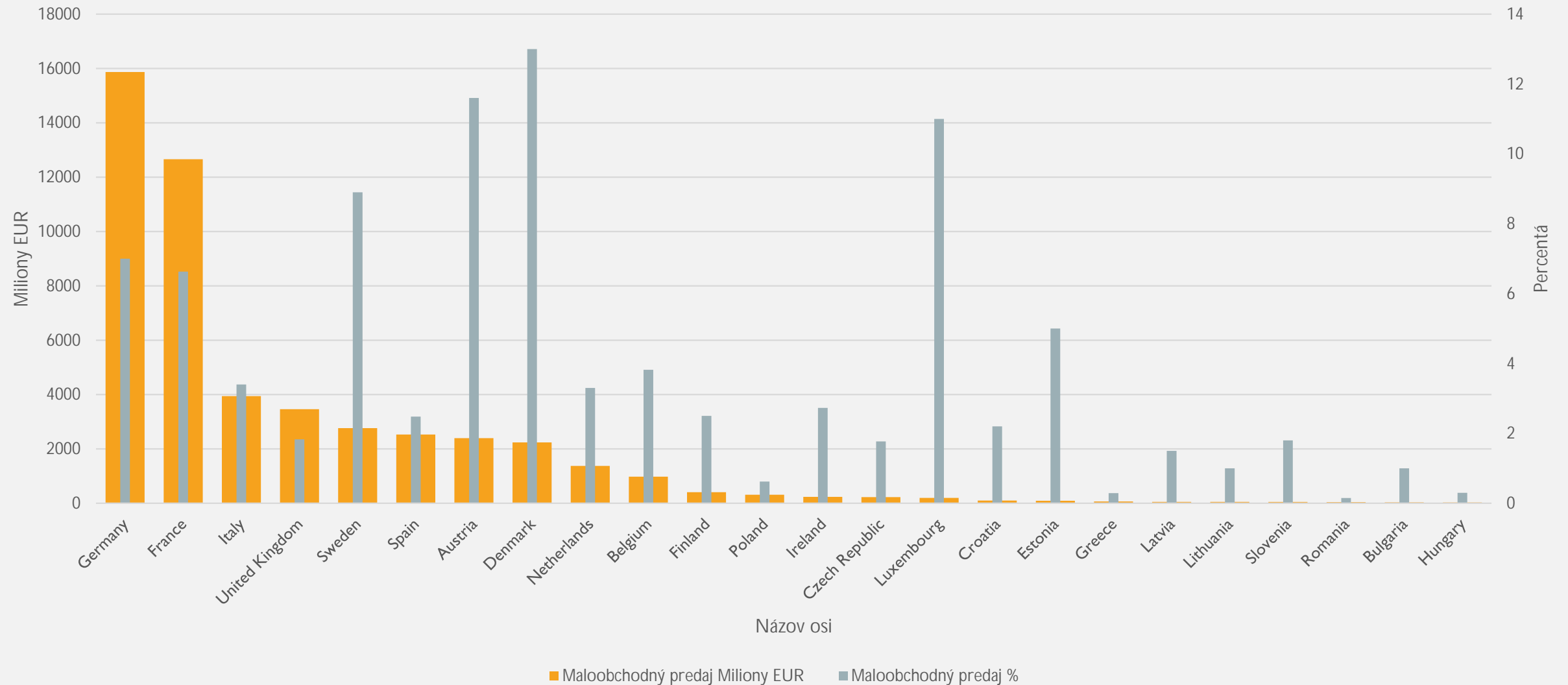
Podiel ekologicky obrábanej poľnohospodárskej pôdy, krajiny EU, 2021.

Zdroj údajov FiBL Statistics, <https://statistics.fibl.org>

Ekologické poľnohospodárstvo - EU

Maloobchodný predaj, krajiny EU, 2021

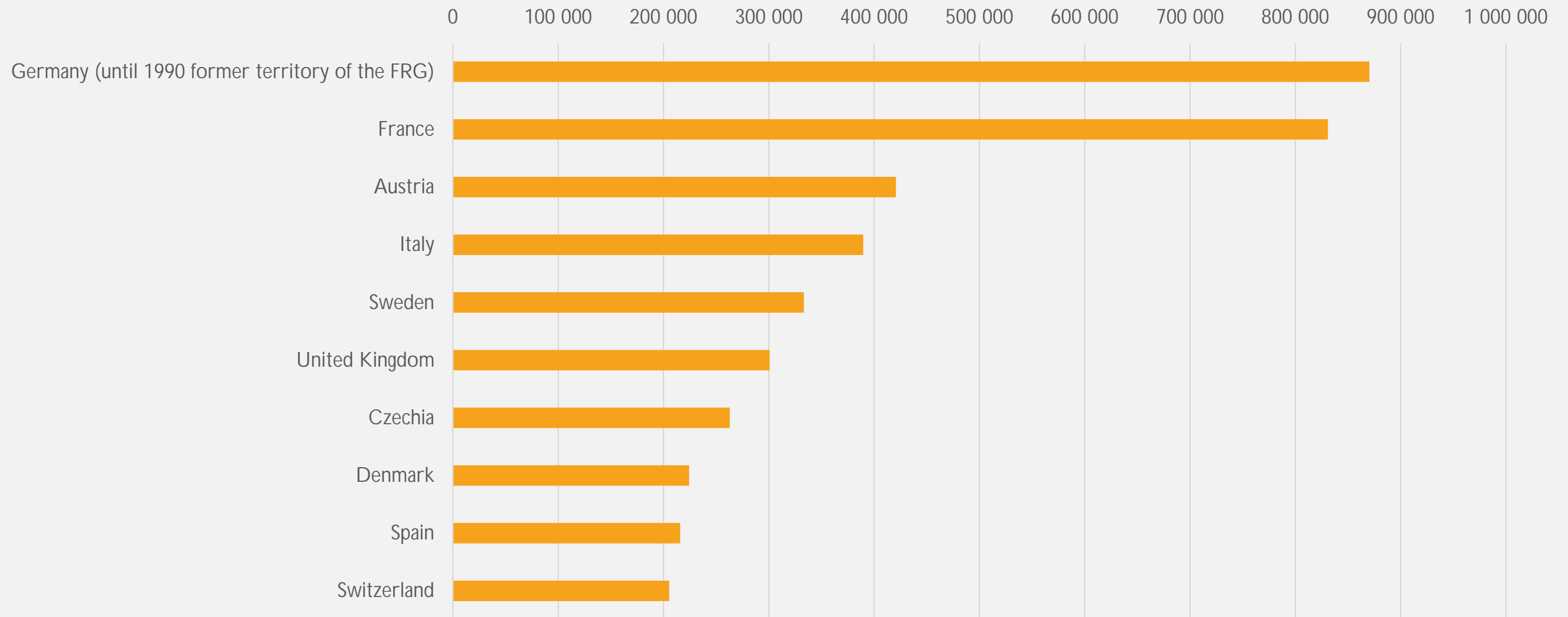
Zdroj údajov FiBL Statistics, <https://statistics.fibl.org>

Ekologické poľnohospodárstvo – EU

2019 [head]	Live bovine	Live sheep	Live svine	Live poultry (2016)
Organic	4 817 726	5 089 677	1 504 824	42 661 084
Total	76 462 180	62 458 200	143 146 310	1,52E+12
%	6,3	8,1	1,1	0,003

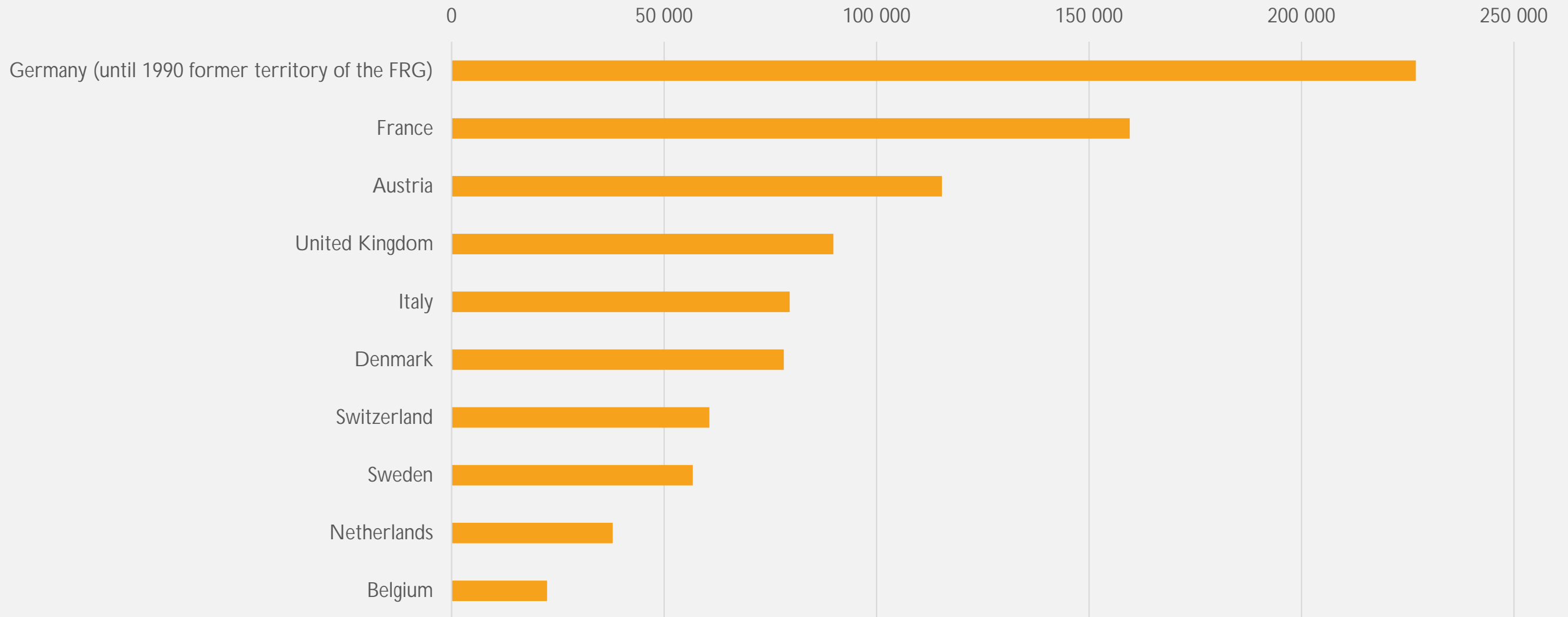
Ekologické poľnohospodárstvo - EU

Stavy dobytka chovaného ekologickým spôsobom, 2019

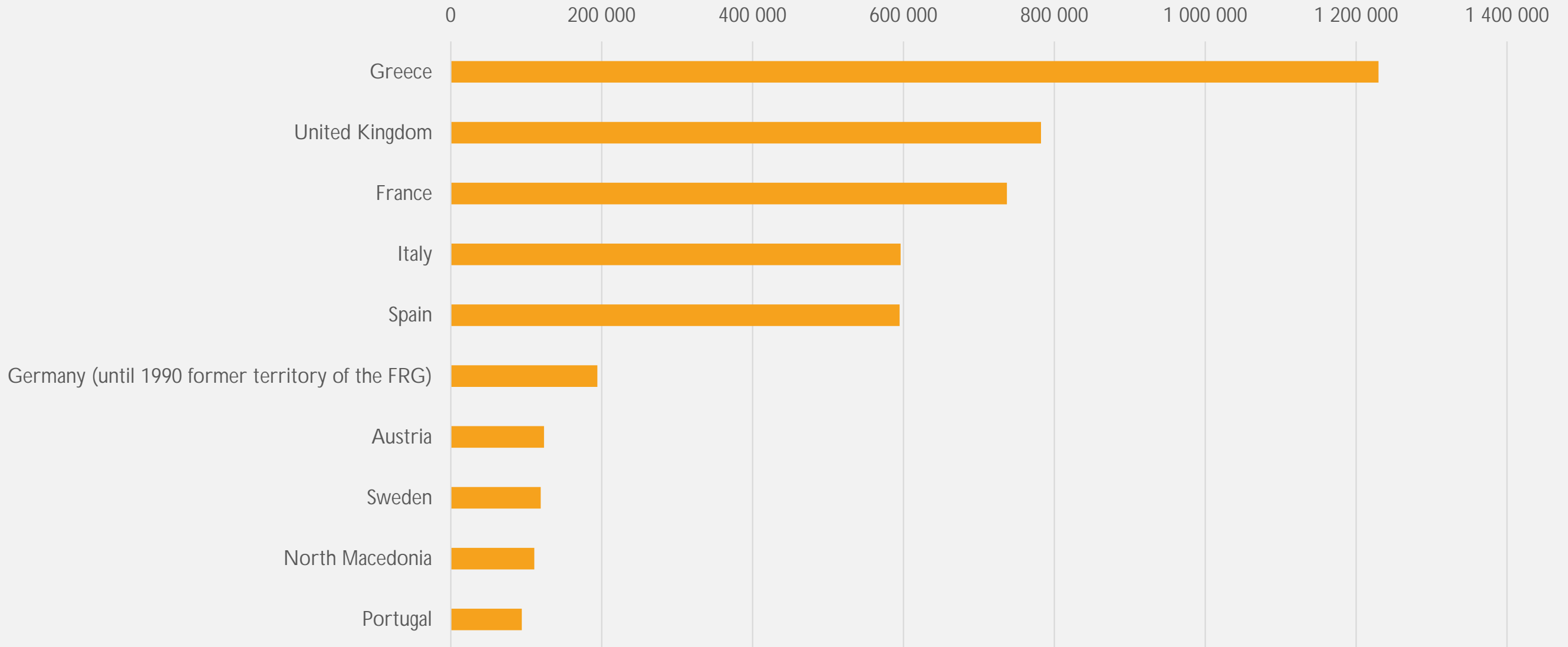
Ekologické poľnohospodárstvo - EU

Stavy dojníc chovaného ekologickým spôsobom, 2019

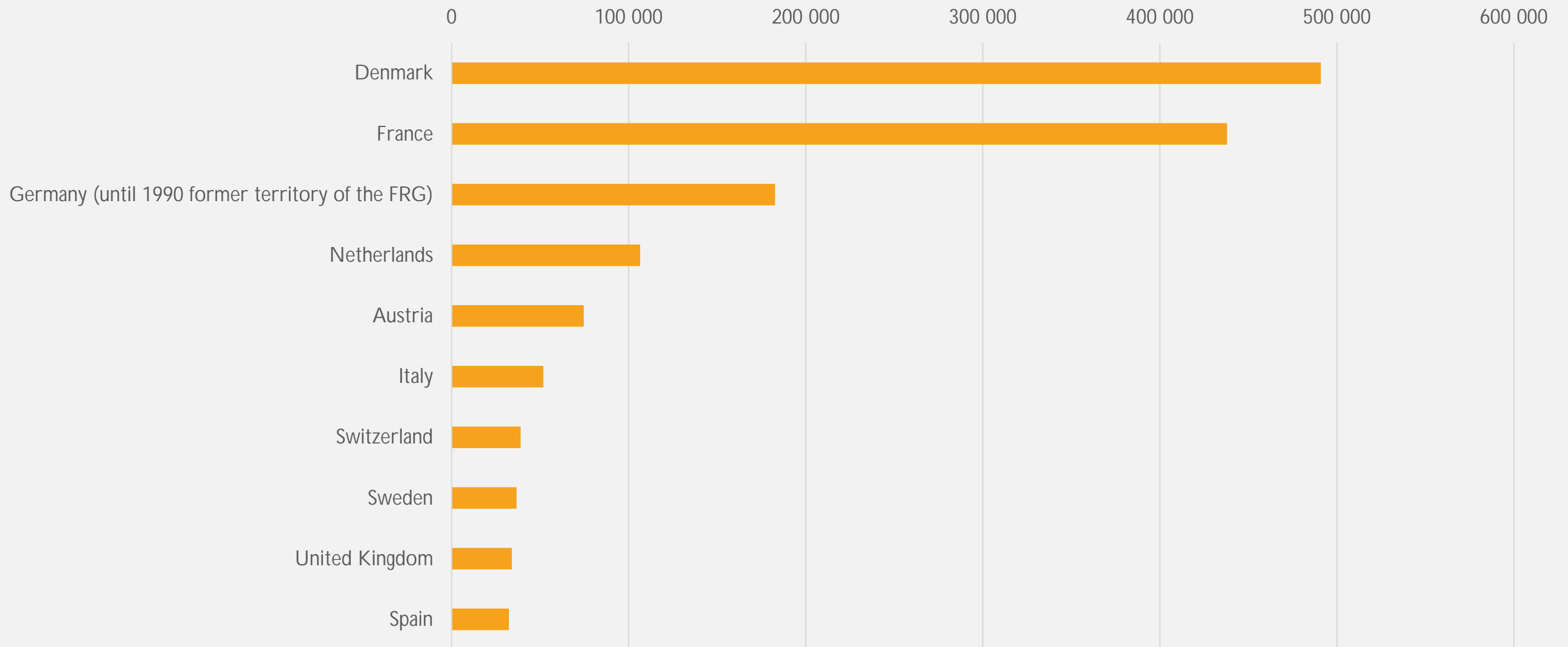
Ekologické poľnohospodárstvo - EU

Stavy oviec chovaných ekologickým spôsobom, 2019

Ekologické poľnohospodárstvo - EU

Stavy ošípaných chovaných ekologickým spôsobom, 2019

EKOLOGICKÉ POĽNOHOSPODÁRSTVO SLOVENSKO

1991 - 37 farmárov združených vo zväze Natural Alimentaria začalo zavádzať princípy ekologickej výroby na 15 ha poľnohospodárskej pôdy

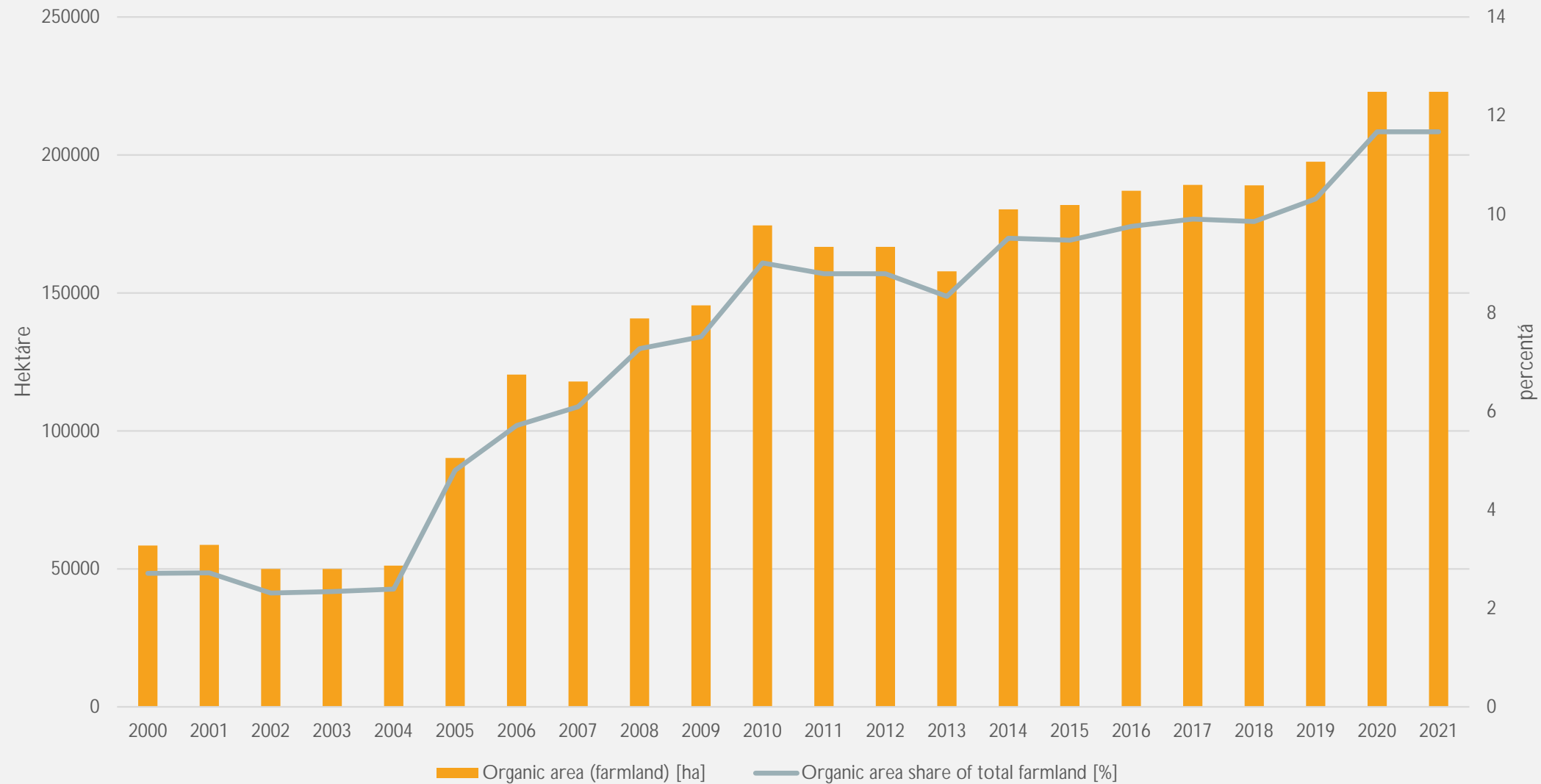
1995 - boli vydané „Pravidlá ekologického poľnohospodárstva“ a bola spracovaná a vládou Slovenskej republiky schválená "Konceptia rozvoja ekologického poľnohospodárstva na Slovensku".

Zákony o ekologickej poľnohospodárskej výrobe:

224/1998 Z. z., 421/2004 Z. z., 189/2009 Z. z., **282/2020 Z. z. a 350/2020 Z. z.**

<https://www.uksup.sk/ekologicka-polnohospodarska-vyroba>

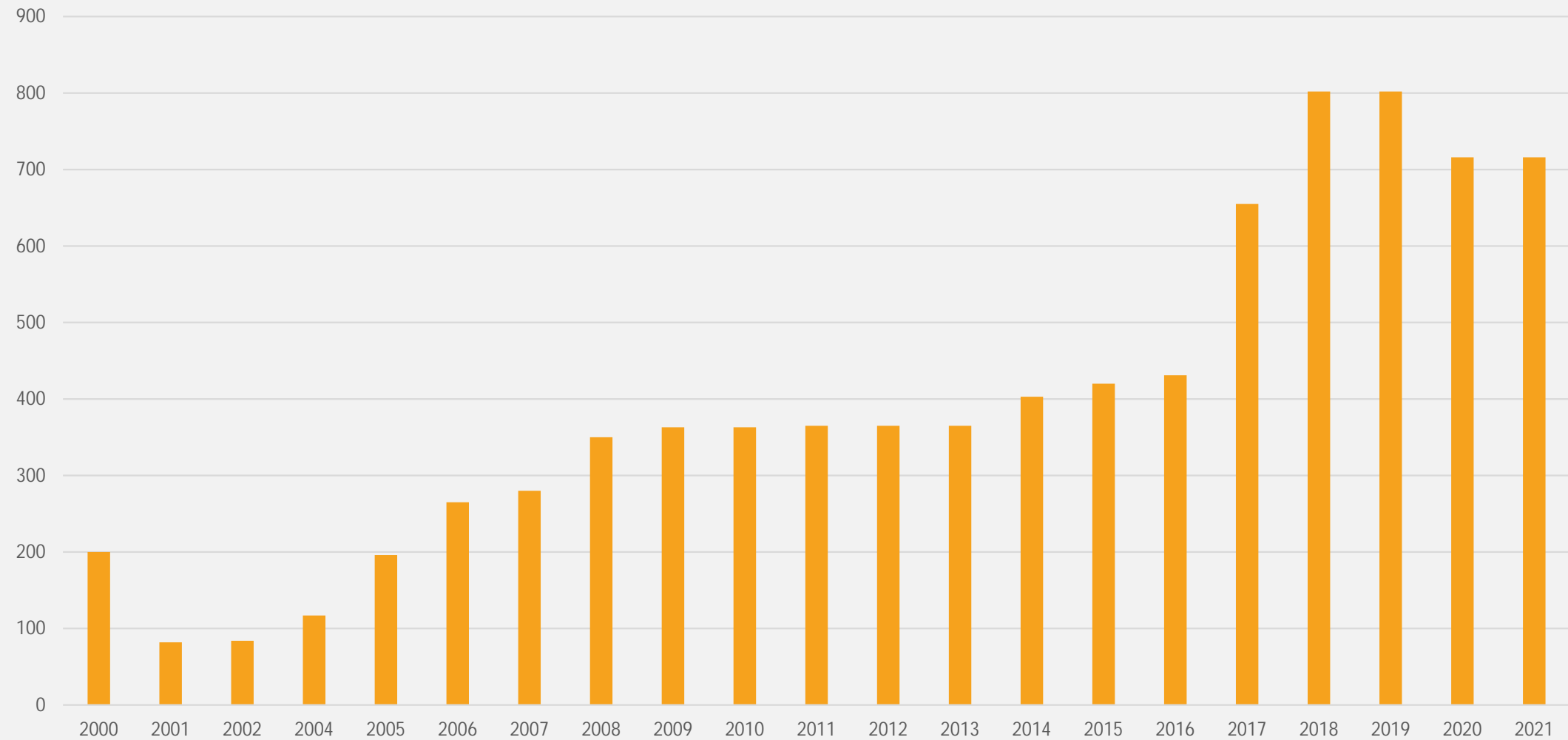
EKOLOGICKÉ POĽNOHOSPODÁRSTVO SLOVENSKO

Zdroj údajov FiBL Statistics, <https://statistics.fibl.org>

EKOLOGICKÉ POĽNOHOSPODÁRSTVO SLOVENSKO

Organic producers

Zdroj údajov FiBL Statistics, <https://statistics.fibl.org>

EKOLOGICKÉ POĽNOHOSPODÁRSTVO SLOVENSKO

Registrovaná výmera poľnohospodárskej pôdy v ekologickej poľnohospodárskej výrobe k 31.01.2023 (v ha)

Štatút pôdy	Poľnoh. pôda	Orná pôda	TTP	Sady	Vinice
ekologický	230848,57	78363,49	150809,18	1400,01	275,89
III. rok konverzie	362,78	0	0	164,12	198,66
II. rok konverzie	4528,83	1292,08	3095,7	63,17	77,88
I. rok konverzie	26966,74	8436,94	18269,21	187,6	72,99
Spolu	262706,92	88092,51	172174,09	1814,9	625,42

výmera poľnohospodárskej pôdy v ekologickom poľnohospodárstve je 9,7 % z celkového poľnohospodárskeho pôdneho fondu 2 375 025 ha (Eurostat, 2019).

1313 prevádzkovateľov (k 31. 07. 2023)

721 prevádzkovateľov zaoberajúcich sa chovom HZ (k 31. 07. 2023)

EKOLOGICKÉ POĽNOHOSPODÁRSTVO
SLOVENSKO

ZOZNAM EKOLOGICKÝCH PREVÁDZKOVATEĽOV K 31. 07. 2023

- HD – 615
- Ovce – 557
- Kozy – 62
- Kone – 118
- Poníky – 0
- Somáre – 4
- Byvoly – 1
- Bizóny – 2
- Lamy – 2
- Jaky – 0
- Ošípané – 24
- Hydina – 22
- Kury – 19
- Husi – 5
- Kačice – 2
- Morky – 2
- Holuby – 0
- Bažanty – 0
- Králiky – 7
- Chov včiel – 31

EKOLOGICKÉ POĽNOHOSPODÁRSTVO SLOVENSKO

Inšpekčné a certifikačné organizácie:

Naturalis SK s.r.o.

SK-BIO-002

BIOKONT CZ s.r.o.

SK-BIO-003

FROM FARM TO FORK STRATEGY

Organic action plan

Main goal is to boost organic production to reach 25% of the EU's agricultural land use by 2030. EU member states are encouraged to develop national organic farming plans.

- organic farming is important for the sustainability of European agriculture
- developing organic production helps secure incomes and create jobs
- balanced demand and supply of organic products ensure profitability for the sector
- specificities and different situations in member states need be considered when defining targets and interventions
- involving public and private stakeholders is crucial to reaching the strategy's goals

https://ec.europa.eu/food/horizontal-topics/farm-fork-strategy_sk

SUSTAINABLE AGRICULTURE AND RURAL DEVELOPMENT...CONCEPT

- The World Commission on Environment and Development drew attention to the common challenges of population growth, the need for strategies for sustaining food security and the need to conserve natural resources. Agenda 21, the plan of action for implementing sustainable development elaborated further. It states
- *"Major adjustments are needed in agricultural, environmental and macroeconomic policy, at both national and international levels, in developed as well as developing countries, to create the conditions for sustainable agriculture and rural development. The major objective of sustainable agriculture and rural development is to increase food production in a sustainable way and enhance food security. This will involve education initiatives, utilization of economic incentives and the development of appropriate and new technologies, thus ensuring stable supplies of nutritionally adequate food, access to those supplies by vulnerable groups, and production for markets; employment and income generation to alleviate poverty; and natural resource management and environmental protection. (Agenda 21 1992,).*
- Definitions of sustainable agriculture are generally concerned with the need for agricultural practices to be economically viable, to meet human needs for food, to be environmentally positive, and to be concerned with quality of life. Since these objectives can be achieved in a number of different ways, sustainable agriculture is not linked to any particular technological practice. **Nor is sustainable agriculture the exclusive domain of organic farming.** Rather, sustainable agriculture is thought of in terms of its adaptability and flexibility over time to respond to the demands for food and fiber (both high and low), its demands on natural resources for production, and its ability to protect the soil and the resources. This goal requires an efficient use of technology in a manner conducive to sustainability. Finally, because agriculture is affected by changes in market and resource decisions in other sectors and regions, it is important that these changes do not provide a rationale for depleting the agricultural resource base locally. (Wilson and Tyrchniewicz. Agriculture and sustainable development: policy analysis on the Great Plains. 1995)

ĎAKUJEM ZA POZORNOST